

Valentín Bou Franch*

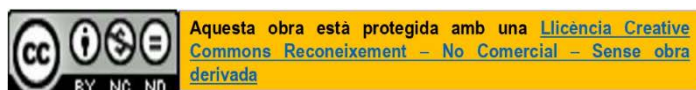
L'article 6 del Tractat de la Unió Europea relatiu al valor de la Carta dels Drets Fonamentals

En aquesta publicació, els parlaré de l'article 6 del Tractat de la Unió Europea, relatiu al valor de la Carta dels Drets Fonamentals.

La Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea va ser adoptada a Niça pels presidents del Parlament Europeu, del Consell i de la Comissió el 7 de desembre de l'any 2000.

Cal indicar, en primer lloc, que la Carta no va formar part del Tractat de Niça, adoptat posteriorment el 26 de febrer de 2001; i que tampoc es va publicar en la sèrie L (= Legislació) del *Diari Oficial de la Unió Europea*.

De fet, la Carta se va publicar en la sèrie C (= Comunicacions i Informes) del *Diari Oficial de la Unió Europea*. Per això: (un) la Carta de Niça no va formar part del Dret de la Unió Europea; i (dos) tampoc va tenir caràcter jurídic vinculant. Doctrinalment, es qualifica com un acte atípic no vinculant.

---

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya).

En segon lloc, la Declaració número 23 relativa al futur de la Unió, annexa al Tractat de Niça, va anunciar que: (un) es convocaria per a l'any 2004 una nova Conferència de Representants dels estats membres en 2004 per a modificar els tractats constitutius; i (dos) un dels quatre temes que s'anaven a discutir seria precisament el valor o estatut jurídic de la Carta dels Drets Fonamentals proclamada a Niça.

Finalment, en tercer lloc, ha d'assenyalar-se que la Carta de Niça conté, per primera vegada, un llistat dels drets fonamentals que hauria de respectar la Unió Europea. En aquest sentit, cal indicar que: (un) la Carta cobreix una llacuna que causava inseguretats jurídiques en el dret europeu, al preu de no ser jurídicament rellevant; i (dos) el Tribunal de Justícia a penes la va aplicar: només per a reafirmar la conclusió aconseguida aplicant la seua prèvia doctrina jurisprudencial, consistent en el fet que el dret europeu ha de respectar els drets fonamentals: (1r) com a principis generals del dret; (2n) que resulten de les tradicions constitucionals comunes; i (3r) tenint en compte els tractats internacionals sobre drets humans ratificats pels estats membres i, especialment, el Conveni Europeu de Drets Humans.

Tant el Projecte de Tractat pel qual s'establí una Constitució per a Europa, elaborat per la Convenció Europea, com el Tractat adoptat

finalment per la Conferència Intergovernamental al juny de 2004, van seguir una solució més radical, ja que van incloure en la seua part segona el text de la Carta. Això tenia tres conseqüències importants: (1a) la Carta passaria a ser jurídicament vinculant; (2a) dins del Dret de la Unió Europea, la Carta tindria el màxim rang jeràrquic, ja que quedava inclosa en el Tractat Constitutiu de la Unió, és a dir, seria dret primari o originari; i (3a) la Carta seria jurídicament vinculant per a tots els estats membres, sense excepcions.

És ben conegut que el Tractat pel qual s'establí una Constitució per a Europa no va arribar a entrar en vigor. En els referèndums celebrats a França (el 29 de maig de 2005) i a Holanda (l'1 de juny de 2005) va guanyar el no a la ratificació d'aquest tractat. Per això, el 22 de juny de 2007, el Consell Europeu va decidir: (1r) donar per abandonat el Tractat pel qual s'establí una Constitució per a Europa; i (2n) convocar una nova Conferència Intergovernamental en 2007, per a adoptar "un tractat de reforma" dels tractats constitutius de la Unió (ja no un tractat constitucional). En definitiva, la Carta dels Drets Fonamentals va perdre la seua oportunitat de quedar integrada en el text del Tractat constitutiu de la Unió Europea.

El 12 de desembre de 2007, els presidents del Parlament Europeu, Consell i Comissió Europea

van proclamar la Carta dels Drets Fonamentals adaptada a Estrasburg. De nou, la Carta d'Estrasburg es va publicar en la sèrie C (= Comunicacions i Informes) del *Diari Oficial de la Unió Europea*. Per això: (un) no tenia valor jurídic, era un mer text polític; i (dos) continuava sent un acte atípic no vinculant.

No obstant això, el Tractat de Lisboa es va aprovar l'endemà, entrant en vigor l'1 de desembre de 2009. En aquest últim moment, es van manifestar dues tendències en aparença contradictòries.

D'una banda, l'article 6.1 del Tractat de la Unió Europea va afirmar que: "La Unió reconeix els drets, llibertats i principis enunciats en la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea de 7 de desembre de 2000, tal com va ser adaptada el 12 de desembre de 2007 a Estrasburg, la qual tindrà el mateix valor jurídic que els tractats". D'aquest article es desprèn: (1r) que la Carta es va incorporar en el dret de la Unió Europea per referència; (2n) per primera vegada la Carta és jurídicament vinculant i està sent molt aplicada pel Tribunal de Justícia de la Unió; i (3r) la Carta d'Estrasburg és una norma de dret originari o primari a la Unió Europea: té, per tant, el mateix valor que els tractats constitutius de la Unió Europea.

D'altra banda, el Protocol número 30 sobre l'aplicació de la Carta dels Drets Fonamentals de la

Unió Europea a Polònia i al Regne Unit va excloure que a aquests dos estats membres se'ls poguera aplicar la Carta d'Estrasburg. Cal tenir en compte, en tot cas que, posteriorment, el 31 de gener de 2020, el Regne Unit es va retirar de la Unió Europea. Per això, en l'actualitat Polònia és l'únic estat membre exclòs de complir la Carta adaptada a Estrasburg.

Finalment, respecte del contingut de la Carta adaptada a Estrasburg, he d'assenyalar que és el text jurídic més complet que existeix sobre els drets fonamentals. En un mateix text, abasta els denominats drets (un) de “primera generació”, és a dir, els drets civils i polítics; (dos) els drets de “segona generació”, és a dir, els drets econòmics, socials i culturals; i (3) els drets de “tercera generació”, és a dir, el dret al medi ambient, a una bona administració, etc.

Però, com assenyala l'article 6.1 *in fine* del Tractat de la Unió Europea: “Les disposicions de la Carta no ampliaran de cap manera les competències de la Unió tal com es defineixen en els tractats”.

